

הקמצנות היא המידה הגרועה שבכל המידות, ומי שיש בו זו המידה סימן הוא שיש בו כל המידות הרעות

כתוב במסכת אבות משנה י ארבע מדות באדם. האומר שלי שלי ושליך שליך, זו מידה בינונית. ויש אומרים, זו מידת סדום. שלי שליך ושליך שלי, עם הארץ. שלי שליך ושליך שליך, חסיד. שלי שליך ושליך שלי, רשע:

כתב בספר אבות ישראל משנתנו מלמדת אותנו בשם יש אומרים שאומר שלי שלי ושליך שליך זו מידת סדום, אין זה מראה על מדות טובות, ויתכן לומר שטבוע בו אף מדות רעות כפי מדתם של אנשי סדום, שהיו רכושניים, ולא רצו שאתריהם יהיו ממאונס.

מסופר שפעם ראה הסבא מנובהרדוק, שאתח התלמידים מהסס להשאיל לחברו את חליפתו החדשה שגח עתה קבלה, הוא התרגז מאוד, וקרא בקול: היאך יכול אדם להרגיש בעלות ולהוציא מפיו את המילה "שלי"...

הצר עין רואה רק את עצמו

מספר על איש אחד, אשר היה עשיר בקורח, אך קמצן ביותר. למרות הפצרות חוזרות ונשנות של הרב, הוא סרב לתרם מכספו לניזקקים, ולסיע להם בעל פרנסתם. יום אחד, באשר שהה בבית הרב, העמיד הרב את העשיר מול ראי, ואמר לו: מה אתה רואה? ענה העשיר: אני רואה את עצמי פמונן. לאחר מכן, הוביל אותו הרב אל מול חלון המשקיף החוצה אל הרחוב, ושאל אותו: עכשו מה אתה רואה? השיב האיש: אני רואה פרוצופיה של אנשים שונים, אשה זקנה חוצה את הכביש, ואיש עני נאנק תחת משאו.

אמר לו הרב: אתה יודע מהו ההבדל בין שני המראות שראית: מדיע ראית במקרה הראשון את פניך בלבד, ובמקרה השני כלתת לראות את פניהם ומשאם הפכד של האחרים: ההקסבר לכך הוא פשוט. הזכוכית הראשונה שהיתה מול פניך, היתה מצפה מצדה האחורי בשבכה של פסוף, ואילו החלון דרכו ראית את העולם, היה פשוט ושקוף. כל עוד הזכוכית אינה מצפה בפסוף אפשר לראות אחרים, אבל בפשהפסוף מצפה את הזכוכית, כבר אי אפשר לראות אחרים, אלא את עצמך...

אסור לאכול מאדם שהוא צר עין שמויק את האוכל כתב הפלא יועץ בדרך חסד אם חושש האורח שבעל הבית הוא רע עין וצר עין שאכל ושתה יאמר לו ולבו בל עמו, יברח ממנו וירחק ממנו, כי הוא נכנס בסוג גול. וגם אמרו בזהר הקדוש שמוטב לאדם שיחנק עצמו ואל ילחם את לחם רע עין.

הזוהר הקדוש פרשת שמות אומר שאם לא היו אוכלים, עם - ישראל מהמזרים, שהיו צרי עין, לא היו יכולים לשלוט בהם והשתעבד בהם

שלמה המלך עליו השלום אומר בספר "משלי": "אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאיו למטעמתי", והסבירו המפרשים, שאדם שהוא רע עין, ואינו אוהב לתת משלו לאחרים, אין לאכול אצלו, משום שיש במאכליו ארס שמסגל להמית, כי ניצוצות רעות יוצאות מעינו הרעות, ומי שאוכל אוכל זה, נזקק.

ומעשה באורח אחד, שהתארח אצל בעל הבית שהיה צר עין מאד, ובעל פרחו הגיש לפניו אוהב קערה גדולה של תבשיל לאכול. אך בעל הבית לא יושב עם האורח, אלא עלה לעליית הגג. אותו אורח היה יושב על השלחן בחצר למטה, ובעל הבית היה יושב על הגג, ומביט במנת האורח לראות כמה פחות מכניס לפיו. אותו האורח הרגיש שנוי גדול בגופו, שכל פה וכף שהיה מכניס לתוך פיו, כשפא לבולעו היה עומד לו האוכל באמצע גרונו ואינו יורד במהרה אלא רק בקשי גדול, וגם לאחר שקבר ירד המאכל לבטנו, היה מרגיש בעצמו שפאלו יש לו בבטנו אבנים וסלעים. אותו אורח הצטער מאד על הדבר שקרה לו, וחשב שאולי יש לו איזה חלי בגרונו ובבטנו חס ושלוס, ומרב מוראו ודאגתו, הרים ראשו ועינו לשמים כדי לבקש רחמים מלפניו ה' שיושיעו, והנה רואה הוא את בעל הבית יושב על הגג פנגדו, ומביט בקערת האוכל שלו בפנים רעות. אז הרגיש שכל זה נגרם לו בגלל צרות עין של בעל הבית, והיא זאת שגרמה לו את אותו הנזק. (אורח חיים לרבנו יוסף חיים זע"יא).

כתב הזוהר הקדוש עוד פתח, לא תעשק את רעד ולא תגול ולא תלן פעלת שכיר עד בקר. למה לא תלן פעלת שכיר? אלא מכתוב אחר נשמע, שכתוב (דברים כד) ביומו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואילו הוא נשוא את נפשו. לא תבוא עליו השמש, הנהי שלא תתפנס בגללו מן העולם טרם יגיע זמנך להתפנס, כמו שצאמר (קהלת יב) עד אשר לא תחשף השמש וגו'. מפא למדנו דבר אחר - מי שמשלים לנפש העני, אפלו שהגיעו ימיו להסתלק מן העולם, הקדוש ברוך הוא משלים לנפשו ונותן לו יותר חיים. [אחרי מות, פה].

הנדיב לב ומפזר לצדקה זוכה לברכה גדולה בממונו ושפע גדול אינו יודע חולי זוכה לאריכות ימים ולכל טוב ממונו שמור ולא יצטרך לפזר ממונו על רופאים ונוחל עולם הזה ועולם הבא וכל טוב

פרשת-קדושים

להשריש מידת הנדיבות בליבו

כותב החינוך מצווה רטו. להניח פאה בשדה. קיום המצווה היא להניח פאה מן התבואה [בשדה], וענין הפאה הוא שיניח האדם בעת שיקצר תבואתו מעט מן התבואה בקצה השדה, ואין לשזור זה שעור מן התורה, אבל חכמים נתנו שעור בדבר (פאה א, ב) והוא חלק אחד מששים.

משרשי המצוה. כי השם ברוך הוא רצה להיות עמו אשר בחר, [בו] מעוטרים בכל מדה טובה ויקרה [והיא מידת הנדיבות] ושיהיה להם נפש ברכה ורוח נדיבה. וכבר כתבתי (מצוה טו) כי מתוך הפעלות, תתפעל הנפש ותהיה טובה [אחרי המעשים נמשכים הלבבות ויתרגל להיות נדיב לב] ותחול ברכת השם בה. ואין ספק כי בהותיר האדם חלק אחד מפרותיו בשדהו ויפקירם שיהיו בו הצרכים [הנצרכים], תראה בנפשו שבע רצון [שיהיה אדם שבע רצון] ורוח נכון ומבורך, וכי השם יתברך השביעו בטובו וגם נפשו בטוב תלן, [תהיה שלווה] והמאסף הכל אל הבית [בקמצנות] ולא ישאיר אחריו ברכה שיהנו במ האביונים אשר ראו הודה בקממותיה ויתאו תאוה אליה למלא נפשם בה כי רעבו, ויהיה בנפשו בלי ספק רע לב ונפש רעה וגם רעה תבואהו, [ב"מ] וכמו שאמרו זכרונם לברכה (סוטה ה, ב) במדה שאדם מודד, בה מודדו לו. וזה הענין יספיק [להסביר] לנו על צד הפשט גם [במצוות] לקט, ושכחה, ופרט הכרם, ועוללות. [שמצוות אלו הם אותו העיון של להיות נדיב לב ולא צר עין וקמצן]

כתוב במסכת אבות איזהו דרך שיתרחק ממנה האדם... עין רעה **כותב רבנו יונה ז"ל**: לפי שאפשר היה לטעות ולומר שאמנם הנדיבות - והוא העין טובה, היא דרך טובה, אולם אפשר שלא תהיה מדת הכלות [הקמצנות] - העין רעה, היא דבר רע, לפי שאינו מזיק לשום אדם, על כן הצרך לשאל מהם: איזהו הדרך רעה שיתרחק ממנה האדם? רבי אליעזר אומר: עין רע שהוא מדה רעה מאוד וכן מצינו בנבל שנקרא בליעל על שהיתה בו מדה זו. (מדרש שמואל אבות פ"ב)

כותב בספר שערי תשובה אות סז. [איסור לאו] ואמרו רבותינו זכרונם לברכה כי נקרא צר העין, בליעל. וכן כתוב (ש"א כד) אל איש הבליעל הזה על נבל על שהיה צר עין שאמר לעבדי דוד שאינו מוכן לתת לדוד דברי מאכל

כותב שערי תשובה חלק ג' אות לה. וז"ל נתן נתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו (דברים טו). והזהרנו בזה להרחיק מנפשנו צרות העין. ולהיותנו טובי עין. כענין שנאמר (משל כב) **טוב עין הוא יבורך**. ולא די במתנת היד [לבד כי אם] אשר נטע בנפשותינו מדת הנדיבות. על כן הזהיר ואמר ולא ירע לבבך אחר שנאמר נתן נתן לו:

כתוב במסכת סוטה דף לח: אמר ר' יהושע בן לוי מנין שאפי עופות מכירין בצרי העין שנאמר [משל א-יז] כי חנם מזורה הרשת בעיני כל בעל כנף [שאינם אוכלים הציפורים מאכל של אדם צר עין] ואמר רבי יהושע בן לוי כל הנהנה מצרי העין עובר בלאו משל כ-ו] אל תלחם את לחם רע עין וגו' כי כמו שער בנפשו כן הוא אכול ושתה יאמר לך וגו' רב נחמן בר יצחק אמר עובר בשני לאוין אל תלחם ואל תתאו המהרי"ל [נתיבות עולם, נתיב עין טוב], **כי כל מה שנותן צר עין לאחר, דבק בו עינו הרעה עד שהדבר הוא מרוחק לגמרי מן העולם, ועובר בלאו, כמו אכילת דבר טמא שהוא מרוחק מן האדם.**

הזוהר הקדוש בפרשת וירא מתורגם כותב: רבי חייא אמר, הם היו רשעים מעצמם וממונם, שכל בן אדם שהוא צר עין לעני, ראוי הוא שלא יעמד בעולם, ולא עוד, אלא שאין לו חיים לעולם הבא. **וכל מי שהוא ותרן לעני, ראוי הוא שיתקיים בעולם והתקיים העולם בשבילו, ויש לו חיים וארץ של חיים לעולם הבא.**

כן כותב הזוהר בתיקוני הזוהר (דף ב). מתורגם אדם שהוא קמצן, נבל בממונו ובל שמו, שאינו נדיב ואינו מזרע האבות, שצאמר עליהם ידבי עמים נאספו, שהרי קמצן הוא עני הדיעת, אחר שלא עושה חסד לבעלי תורה להיות מחזיק בידיהם, ויתור ללא מצוות אינה תורת יהוה.

וכותב מכאן טהרת הקודש תראה אחי, כי מי שהוא קמצן, סימן שנפשו אינה משרש זרע האבות

וכן מובא במסכת ביצה דף לב: שבתאי בר מרינוס נקלע לבלל ביקש מהם כסף לעשות עסק שיוכל להתפרנס לא נתנו לו גם לפרנסו לא הסכימו בצדקה אמר אנשים אלו העשרים הם מערב רב באו ולא מזרע ישראל שכתוב [דברים ג-יח] ונתן לך רחמים ורחמך כל המרחם על הבריות בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו וכל מי שאינו מרחם על הבריות בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו

מובא בספר הישר לרבינו תם (בשער ו) כי מידת

הפרשה מצווה על הרבה מצוות של בין אדם לחברו, לא תשא עליו חטא שפירושה גם כשאתה מוכיח, ותהר לא לבייש את האדם שמקבל את התוכחה וכן התורה מבקשת שננהג במידות תרומיות כגון ואהבת לרעך כמוך. לא תקום לא תיטור, התורה מבקשת שיחשוב על חבריו גם אם הוא עשה לך רע, לא תקום ולא תיטור אלא תשאל לו את החפץ ואפילו לא תיטור לו שנהא בלב על כך שלא השאיל לך, מידות מיוחדות, התורה רוצה שתמיד יחשוב על חבריו ויזאג לחבריו, על מצוות ואהבת לרעך כמוך אמר רבי עקיבא זה כלל גדול בתורה ובמיוחד כלפי רעיתו שהמהר"ח"ו כותב שברעיתו יכול להתקיים

להלן סיפור על בעל יקר בעל מידות נאצלות - מידות תרומיות

עוד בהיות יעקב בחור בישיבה היה שמו נישא בהערצה, והפך מודל לחיקוי, עוד בהיותו בחור בישיבה היה שמו בין הבורחים לחיקוי והערצה, בעיקר הבליטו את מידותיו התרומיות והנאצלות, לא מן ההפקר זכה בהם ר' יעקב, עמל רב של שנים בשילוב עם התמדה בלימוד התורה הקדושה הם שהביאו שבעבור שנים קצר את פירות עמלו, וריחן נידף אל מחוץ לארבע אמותיו בבחינת טופח ע"מ להטפיה, עד שקינאו בו חבריו בבחינת "קנאת סופרים תרבה חכמה". שלשה שבועות לאחר "קבלת התורה" בחודש תמוז התחתן יעקב ועזב את הישיבה, גם על אשתו נחמה נקשרו זרי תהילה רבים, בעיקר התלבטה בתפילותיה בהם הרבתה, בזכות התפילות זכתה ליהלום שכזה, סיפרו חברותיה לפני החתונה קראה לה "הסבתא" של החתן וכה אמרה לה: "ראי ביתי, מסורת היא בידי לרכוש לכל אחת מנכדותי תכשיט יקר מתנה ליום שמחת ליבי ולבכס, לך נחמה הולם ביותר שאקנה טבעת יהלום, כי אכן יענקלה שלי היא השפיץ והיהלום שבכל נכדי, וכשסבתא אומרת היא גם מקיימת, זה לא סיפורי סבתא, ימים ספורים לפני החתונה הגיע המתנה של סבתא, קופסא קטנה שמבחוץ אינה מגלה מאומה, אך כשפתחה את הקופסא לא הצליחה לעצור בעד רגשותיה ושאהה מהתפעלות 'או...א...א...א...'

לא היה צריך להיות מומחה ליהלומים להבין שמדובר ביהלום ע-נ-ק כמוהו לא ראתה מעודה, היא ענדה את הטבעת על אצבעה והוקסמה ממראהו העוצמתי של היהלום. אמנם היא היתה גדולה מעט ממידתה אך היא חשבה להקטין אותה לאחר החתונה והשבע ברכות, ובינתיים הידקה בידיה את הטבעת מידי פעם לבל תחליק ח"ו ותיפול. בשבת שבע ברכות לאחר סעודת היום שנחגגה באחד האולמות ברוב פאר והדר יצאה נחמה עם בני המשפחה לטויל קצר אל הגינה הסמוכה לאולם בו סעדו, בדרך חזור הבחינה לתדהמתה ולחרדתה כי טבעת היהלום איננה על אצבעה, נשימתה נעתקה. היא הרגישה את ליבה פועם בכבדות וחולשה כללית השתלטה עליה, חששה שתתעלף, היא נשמה עמוקות ולאחר רגעים חשה בהקלה, היא מיהרה לאולם, קראה לבעלה אל הפינה ושחה לו את הדברים כשכולה רודעת מפחד "מה עושים הטבעת היקרה אבדה", בעלה לא היסס לרגע שאל למסלול הליכתם ורץ מהר כשהוא בולש בדרך כלל כיון ופינה, גם בגינה חיפש בכל מקום אפשרי אך הטבעת נעלמה ואיננה, כי לקח אותה "...בשלב זה כבר נודע הדבר וכולם כולל הסבתא והשויער שאלו שאלות אין ספור". מתי זכור לך שראית את הטבעת בפעם האחרונה? "למה?" "איך?" "וכמה?" הם אף עלו לדירתם, נכנסו לכל החדרים וחיפשו בכל פינה, לבושתה ולחרפתה הטבעת לא נמצאה. כעבור שעה של חיפושים סיפרה נחמה כי הטבעת היתה גדולה ממידתה ואולי לכן החליקה מבלי משים. כששמעה זאת אחת הדודות הגיבה "אז למה לא אמרת את זה מיד כשהבחנת בזה? זהו חוסר אחריות משועו!". פני הסבתא נראו חמוצים, השויער לא ידעה איך לקבור את בושתה מכלתה הצעירה שלא השכילה להעריך כמו שצריך את שווייה של המתנה היקרה שעלתה חמשת אלפים דולר (!) ואיבדה אותה במחי יד, גם אם לא צעקו עליה, אך באוויר חשו במתח השורר. מבווישת וחפוית ראש הסתובבה הכלה בביתה כשהטעם המר לא פוסק לרגע. בעלה ר' יעקב ניסה לפזר את האווירה הקשה בכל מיני אופנים, אך נחמה שיחררה את כל הכעסים על עצמה ולא עזר לו כלום. היא הייתה פגועה גם מהכאב של אובדן הטבעת ועוד יותר, על האשמה שטפלו עליה שהיא חסרת אחריות,

ולא יודעת להעריך כסף וכו', דבר ששבר את הדימוי העצמי שהיה לה כלפי עצמה והדמוי שהיה לאחרים כלפיה. וכך החלו הזוג הצעיר את דרכם ברגל שמאל. בכל פגישה עם משפחתו של בעלה ר' יעקב חשה נחמה את אי היכולת לסלוח על אבדנות טבעת היהלום. החיים הפכו לבלתי נסבלים, שלושת החודשים שעברו עליה היו עצובים למאד. היא חשה שלעולם לא תוכל להסיר מעליה את ה'אות קין', שלא ניתן לסמוך עליה בכלום. השיא היה כשמסרו פעם מעטפה עם כסף לבעלה, מתנה לחתונה שהגיעה באיחור, והוסיפו לו: "עדיף שזה יהיה בידך, אל תעביר את זה למישהו אחר שלא יאבד חלילה..." וכשנאמרו המילים הללו לפני כולם, הסמיקה נחמה, ולאחר מכן הלבנינה, ואחר כך פרשה לחדר צדדי, ופרצה בבכי נוראי. בליבה חשבה שלעולם יותר לא תדרוך בבית זה שכה שופכים בו את דמה. המפנה הגדול הגיע לפני ראש השנה. לר' יעקב קנו לחתונה בגדים "כמנהג בעלי בתים חשובים דפה" קפוטה לשבת קנו לו שניים, באחד הלך כל שבת והשני יועד לחגים. והנה,

יומיים לפני ראש השנה כשהוציא ר' יעקב את הקפוטה של החגים שבה הלך גם ב"שבע ברכות" חש בכיסו הקפוטה בדבר מה בולט. הוא הכניס ידו ובשליפה אחת הוציא את ה... טבעת יהלום. "טבעת היהלום נמצאה!" שאג בקול לא לו. במשך דקה ארוכה הייתה אשתו נחמה בהלם, לא הייתה מסוגלת לומר מילה, הם הביטו בטבעת בעיניים דומעות, אך שתקו כדגים, רק לאחר הלה פרצה נחמה בבכי, פורקת מעליה את כל המתח והצער הגרם לה סיפור הטבעת. מיד הורמו טלפונים לכל משפחתו של בעלה, ואז החלה העלייה לרגל לביתם, כולם הגיעו בהמוניהם, התלהבו והביעו את שמחתם על המציאה, הם ביקשו

סליחה ומחילה מהחשב שחשדו בנחמה על רשלנותה וחוסר אחריותה, ופתאום אף נזכרו שיעקב היה ידוע מאז ומתמיד כשכחן ואי אפשר לסמוך עליו. ר' יעקב נלכד מהכינוי ומהדימוי שעשו לו, אך המשחה של מציאת הטבעת איזנה אותו. מיום זה והלאה השתנו חייה של נחמה. היא הפכה למלכת המשפחה, כולם הבינו שטעו כשהאשימו אותה. היא הפכה לאחראית שמעולם לא איבה דבר, והרגישה בשמים. ר' יעקב שנפל פתאום לתוך הקלחת כ"יאשם מרכזי" נפגע מהדימוי, אך שמח שאשתו נוקתה מהאשמה. ואף היא יכלה מידי פעם לעוקצו בעדינות ובצחוק על ששכח את טבעת היהלום... ר' יעקב מעולם לא התלונן על כך וקיבל הכל באהבה. לפני ימים ושנים, שבעה ילדים גדלו בבית לתפארת שהקימו, הבל הבכור נכנס לשנת הבר מצוה. כל הילדים גדלו על הסיפור המשפחתי שתפס מקום נכבד ביותר, שכולם חשבו שאמא איבדה טבעת יהלום יקרה למאד, חיפשו בכל פינה ובכל מקום, וכעבור כמה חודשים התברר שאבא המפורז שכח את זה בכיס הקפוטה של ה"שבע ברכות"...

"לקראת בר המצווה ולאחר שהתייעצה עם בעלה, החליטה נחמה להחליף את הטבעת בתכשיטים אחרים. היא נכנסה לחנות בו רכשה סבתא בזמנו את הטבעת, פנתה אל המוכר ואמרה לו "טבעת זו נקנתה אצלך, והייתה מבקשת שתעריך לי אותה". המוכר בחן את טבעת היהלום, שרק בהתפעלות ואמר: "זה יהלום מקסים ומרהיב ביופיו, אני מוכן לתת עליו ששת אלפי דולר (!) או לחלופין תוכלי לקחת תכשיטים אחרים בסכום הזה. אך סתם כך, בשביל ההשכלה, דעי כי טבעת זו לא נקנתה אצלי מעולם". נחמה התפלאה. היא נקבה בשם הסבתא, והוא אישר שאכן תמיד נהגה לרכוש אצל את התכשיטים שרכשה לכלותיה, אך את היהלום הזה הוא לא מכר. נחמה התפלאה. כשהגיעה לביתה איתרה את התעודה של התכשיט שהיה מקופל אי שם באחת המגירות, ואמנם טבעת היהלום נרכשה בחנות יוקרתית אחרת ולא אצל זה שהיתה אצלו. המחיר היה חמשת אלפים, ואם כך הרי שמחירו השתבב באלף דולר ועמד עתה על ששת אלפים דולר. לפתע צדו עיניה משהו שנכתב בתעודה, היא לא האמינה בעצמה מה היא רואה. היא הביטה בתעודה עמוקות, וליבה החל להלום בפראות. היא חשה אי נוחות איומה, ולא היתה מסוגלת יותר לתפקד, בקוצר רוח המתינה לבואו של בעלה מהכולל. כששב הבחין שמשו עובר על אשתו. "קרה משהו?" שאל בחרדה, הא הרימה את עיניה וסיפרה שהלכה להעריך את טבעת היהלום אצל סוחר שסבתא בעצמה קנתה אצלו תכשיטים, ונאמר לה ששווייה ששת אלפים דולר (!) "יופיי" אמר ר' יעקב, "הרווחנו אלף דולר". "כן" אמרה ובקושי הצליחה להוציא דבר מה מפיה "אבל הסוחר אמר שזה לא נקנה אצלו אלא בחנות אחרת". "ניו", אמר ר' יעקב, "יכול להיות, אז מה הבעיה?" כאן כבר לא יכלה נחמה לעצור בעד דמעותיה. "הבעיה" אמרה "שלא שיערתי איהו בעל מידות-בעלי, כזה שבכלל לא מגיע לי לפי הנהגותי, איבדתי טבעת יהלום, אתה הולכת בשקט מבלי ספר לאיש, אינני יודעת מהיכן לקחת סכום כסף כה גדול, קנית לי טבעת חדשה באותו מחיר בדיוק זהה לטבעת שהיתה לי ואיבדתי אותה, וכדי להסיר ממני את האשמה הכבדה, הפלת הכל עליך, ואף אני לא נמנעתי מלעוקץ אותך על הטבעת..." והיא פרצה בבכי כפי שבכתה כשהאשימו אותה שאיבדה את הטבעת. יעקב התעקש ושאל בפליאה: "ימי המציא לך את הסיפור הזה?" והיא השיבה: "דבר אחד לא לקחת בחשבון..." והצביעה על התאריך כפי שהופיע בתעודת הרכישה של הטבעת. "כ"ו אלול"... "ואילו אנו התחתנו בחודש תמוז שלושה חודשים לפני כן..." טבעת היהלום שנאבדה אמנם לא נמצאה, אך

במקומה נתגלה יהלום אחר לגמרי, יהלום אמיתי [עלון בקהילתנו] ממעשה זה נלמד לוותר להבליג לרעיתו כאן שלמרות שרעיתו אשמה והיא לעגה לו אף שהיא אשמה הוא שתק ולא אמר לה כלום וגם קנה הטבעת השקיע \$ 5000 לרעייתו ולא כעס עליה אלא אבדת טבעת כל כך יקרה, תמיד לוותר לוותר

לדון לפני זכות מספר אצל המעשה: אני צייר ומקצועי, עד לפני כמה שנים לא הייתי שומר תורה ומצוות, הייתי גר בארה"ב והייתי מצויר ציורים ולאחר מכן מוכרם בגלריות של אמנים. לאחרונה התחלתי להתקרב עד שחזרתי לגמרי לציור והחלטתי לעלות לארץ ישראל, ללמוד חצי יום ובחצי השני אמשיך לבניין וכך עשיתי, ציירתי שני ציורים מאד יפים ורצייתי להעמידם למכירה, אבל לפני זה הייתי צריך למסגר את הציורים. נכנסתי לחנות שהם מתעסקים בזה, הובל שם בעל ואשה, הראיתי להם את הציורים, וראיתי שאינם מבינים בזה, אבל בכל זאת אמרתי להם שמדובר בציורים מיוחדים ואני צריך מסגרות מיוחדות. הוא הראה לי דוגמאות, והצבעתי על מסגרת מיוחדת. הוא אמר לי שאת זה אין לו בחנות, אלא רק בהזמנה מיוחדת, וזה יהיה מוכן בעוד שישה שבועות. השארתי שם את הציורים, והם שאלו אותי האם אני רוצה פתק, אמרתי להם שאין צורך, יש לי אמון בכם. לאחר שישה שבועות חזרתי לחנות, והציורים עם המסגרות היו מוכנים בתוך קופסא. פתחתי את הקופסא, ואכן הציור עם המסגרת היה משולם, אבל אני רואה שיש רק ציור אחד. אמרתי להם, מה עם הציור הנוסף? אמרו לי, זה מה שהבאת. אמרתי להם: אני בורואתם הבאתי שני ציורים. אמרו לי: יש לך קבלה? אמרתי לא, האמנתי לכם. אמרו לי, אין לך קבלה, אין לנו מה לעשות, לא זכור לנו כלום. אם יש ציור אחד, סימן שהבאת רק ציור אחד. האמת שלא דברתי כל כך יפה, מאד התרגזתי ואמרתי להם - אני הבאתי לכם שני ציורים, אינני משלם לכם כלום, עד שתחזירו לי גם את הציור השני. והם בשלהם: לא הבאת ציור נוסף, וככה יצאתי מהחנות כבעט גדול, במחשבה שהם מנסים לגנוב אותי. בדרך חזור כבר היו לי מחשבות. חזרתי בתשובה, ונתתי אמון באנשים שחשבתי אותם לשומרי תורה ומצוות, וזה מה שהם עשו לי. בלילה פתחתי ספר מוסר, ושם יצא לי בהשגחה פרטית על העניין של **לדון לפני זכות**. התחלתי לחשוב איך אפשר לדון אותם לכף זכות, אולי הם צריכים לחתן ולד, הם צריכים דחוף כסף, ולכן הם החליטו למכור את הציור כדי שיהיה להם כסף לחתנו. אמרתי לעצמי, אגש אליהם מחר, ואציע להם סכום כסף כעזרה, אבל שיחזירו לי את הציור הנוסף. אבל בסוף החלטתי שזה לא נקרא לדון לכף זכות, אלא לדון לכף חובה. הלכתי לישון, וכל הלילה התהפכתי איך אפשר לדון אנשים אלו לכף זכות. למחרת ניגשתי שוב לחנות. בעלי החנות חשבו שבאתי עוד פעם לתקוף אותם. אמרתי להם, וביאו לי את הציור, אני רוצה שתפרקו את המסגרת. הם אמרו לי, זה לא יעזור לך כלום, גם אם נפרק את המסגרת תצטרך לשלם. אמרתי להם, אני אשלם על המסגרת, אני רק רוצה לפרק את המסגרת. הם פירקו את המסגרת, לקחתי את הציור, משכתי אותו קצת, והנה התברר ששני הציורים נדבקו אחד לשני, ופשוט הם לא שמו לב ומסגרו את שני הציורים יחד. ווי העמודים, הובא בגיליון כף זכות בתוך קובץ גיליונות (דרשו !)

פרשת תולדות[ד] הקורא בתורה והעולה לספר תורה לא יסמוך על העמוד וכדו' או בזמן הזה דנוהגין דהחזן הוא הקורא יזהר העולה לקרות עם החזן בלחש שלא ישמיע לאזניו ובבגד נוהגים לומר **רבנן** ברכו את ה' המבורך יכוין בברכה אחרונה אשר נתן לנו תורת אמת זו תורה שבכתב וחיי עולם נטע בתוכנו זו תורה שבעל פה ויתגדל האדם ללכות לספר תורה לפחות פעם אחת בחודש וכל העולה לספר תורה יעלה בדרך קצרה וירד בדרך ארוכה ואסור לאדם לצאת ולהניח הספר תורה פתוח אפילו בין גברא לגברא ומתוך דוחק שרי בין גברא לגברא[ה] **מותר בין גברא לגברא ובפרט אם צריך לכת'** ואם קורין לאדם ששומע קריאת ספר תורה בבית הכנסת זו כדי שילך ויעלה לספר תורה אחרת בבית הכנסת אחרת מותר לצאת אפילו באמצע הקריאה כיון דגם הוא הולך לקרות בתורה וכל שכן היכא הוציאו בית הכנסת אחרת ממתינים לו לבא:

[כא] אבל בתוך י"ב חודש על אחד ואחד תועיל עליית הבן למפטיר יותר טוב מעליית המשלים וכל שכן אם הוא מפטיר בקרבנות המוספים וכל שכן אם הוא מפטיר דזכור ופרה דיש אומרים שהם דאורייתא:

[כב] אחר קריאת התורה יתפללו מוסף ויאמרו נוסח תכנת המיוסד על אלפא ביתא בסדר תשר"ק ובסוף חמשה תיבות בסדר אותיות מנצפ"ך ויש סידורים שנדפס בה דברים יתרים על חמשה אותיות דמנצפ"ך ואין ראוי לאומרים דאין בזה טעם:[ה] **ע"כ במקום שנהגו לומר "למשה צוית" יכול לשנות ל"תכנת שבת" ומכל מקום שליח ציבור המתפלל שם יאמר כמנהגם** [כג] בחזרה שליח ציבור במוסף יאמר קדושת כתר וכשאומר החזן תיבת איה יאריך בה הרבה כדי שכל אדם יכוין אותה שעה לקבלת תוספת נשמה של בחינת היום וקבלה זו צריכה להיות בתיבת איה דוקא לכן צריך השליח ציבור להאריך בה בניגון ואם האדם עודנו בעמידה בלחש ושמע ששליח ציבור אומר קדושה ישתוק וישמע ויכוין בהרהור הלב בקבלת תוספת נשמה בתיבת איה וכשיאמר פסוק שמע ישראל בקדושת מוסף יכוין לקבל עליו למסור עצמו על קדוש השם ואשרי הזוכה לעשות קבלה זו באמת ובתמים ובע"כ פרשת ויצא א' מאחרים תפילת ערבית להוסיף מחול על הקודש ובשם רבינו האי גאון ז"ל כתוב שיהיה מושך ומאריך בעניית ברוך ה' המבורך לעולם ועד ביציאת שבת ויועיל להצלחה:

[ב] אם אינו מוצא כוס להבדיל יוצא ידי חובה ב"ואתה חוננתנו, חז"ל קבעו הבדלה בברכת אתה חונן מפני שיש לה דמיון עמה, שכן לומר אתה חוננתנו אם אמר ברוך אתה ולא אמר ה' ונכר שלא אמר אתה חוננתנו יאמר אתה חוננתנו אבל אם אמר ה' יסיים ולא יאמר אתה חוננתנו כיון שעתידי להבדיל על הכוס ולכן גם בשומע תפילה לא יאמר, רק יזהר שלא יעשה מלאכה קודם הבדלה [ג] אם יודע שאין לו כוס להבדיל עליו, וגם למחר לא יהיה לו, אזי יאמר "אתה חוננתנו" ב"שומע תפילה", כיון ששכח לאמרה בברכת "אתה חונן", כדין מי ששכח שאלה בברכת השנים, שאמרה ב"שומע תפילה". ואם גם ב"שומע תפילה" שחך ולא אמרה", חוזר ומתפלל כדי לומר "אתה חוננתנו", מפני שאין לו כוס להבדיל, וגם יודע שגם מחר אין לו כוס. ואם ארע לו כן בתשעה באב שחך לומר "אתה חוננתנו" ב"אתה חונן", וגם לא אמרו ב"שומע תפילה", אין צורך לחזור ולהתפלל כדי לומר "אתה חוננתנו", אף על פי שבליילה אינו מבדיל על הכוס, מאחר שיועד שהוא יבדיל על הכוס במוצאי תשעה באב; ורק יזהר לומר בליל תשעה באב קודם עשיית מלאכה ברכת "המבדיל בין קודש לחול" בלא שם ומלכות.

[ד] מגרשים למזיקים בהדרגות: ותחילה אומרים הבדלה בתפילת הלחש, ובה נעקר ונתלש כח פנימי של המזיקין; ואחר כך "שיר של פנעים" שהוא יושב בסתר, ונתלש נחלש כח האמצעי שלהם; אחר כך הבדלה בקול רם, ובה נעקר ונתלש כח החיצוני שלהם, ואז פורחים למדבר

[ו] צריך לומר ויהי נועם לאחר תפילת מדינה של מוצאי שבת כדי להמשיך את קדושת השבת לימי השבוע וצריך לאומרו מעומד ישנם שני תוספת קדושת שבת לכל השבוע אחד של סעודות שבת וזה אנו עושים על סעודה קריאת משפטים קדושה לכל סעודות החול וקדושת התפילות לכל השבוע אנו ממשיכים על ידי ויהי נועם, יש לכפול את הפסוק אורך ימים אשביעהו לכפול המנין. יש לומר ויהי נועם גם אם חל יום סבוק באמצע השבוע על פי הסוד [וכן ראוי לנהוג והנהיגים שלא לומר יש להם על מה לסמוך]

[ז] עניין קדושת "ובא ציון" שאומרים בליל מוצאי-שבת, צריך להזהר בה מאד על פי הסוד

[ח] צריך להזהר בכוס ההבדלה בכל הדברים שכתבנו על כוס של קידוש וטוב שלא יציק מיים לכוס ההבדלה בין אם מוזג מיים ואחר כך יין בין אם מוזג יין ואחר כך מיים ובין אם יערב מיים בקבוק

[ט] בענין עצי בשמים, כתב האר"י ז"ל: אותם שתי אגודות הדס משולשים שיש לך משבת, תקח מהם בליל מוצאי שבת שלשה הדסים כשרים, ותרחי בהם בעת ברכת "עצי בשמים"; וצריך שיהיו שלשה הדסים אלו קשורים קשר אחד ואגודה אחת. כשיריח – ימשוך וישאב הריח בחטמו שלשה שאיבות בזה אחר זה כזו נפש רוח נשמה, וגם עתה יכוון מחשבתו בארבע תיבות אלו שהם: "ריח ניחוח אישה לה". [י] יזהר שיטול

ההדס בשעת ברכה ויריח בו כדרך גדילתו; ויאחזהו בימין, וכשהוא בעצמו מברך על הכוס דאז אוחזו הדס בשמאלו, צריך שבשעת ברכה של ההדס יאחזו הכוס בשמאלו וההדס בימינו, ואחר שיברך "מאורי האש" יחזיר הכוס לימינו ויברך עליו ברכת הבדלה, כי כל דבר שמברך עליו ראוי לאחוז בימין; ואחר שמברך על ההדס לא יורקנו בארץ, אלא ישים אותו בחיקו, או ימסרנו לאחד מבני ביתו. ההדס של שבת, לא יורקנו, אלא יצניענו עד שיתביש, ויניחנו בהסקת התנור של לחמי שבת. [יא] בושם שנשים שמות על גופם אין לברך עליו והמברך עליו צריך לחזור לברך על בשמים אחרים

[ב] מברכים "בורא מאורי האש" במוצאי שבת, זכר למה שנתן הקדוש ברוך הוא דעה באדם הראשון להוציא אש, במוצאי שבת – שלקח שתי אבנים והקישן זו בזו ויצא מהן אור ולכן יכול לברך על האש שהוציאו ישראל עתה במוצאי שבת, חוץ מוצאי יום הכיפורים דאין מברכים רק על אש ששבת שהוא דלוק מערב יום כיפור, דהתם יש טעם אחר לברכה זו. [ג] נכרי שהדליק במוצאי שבת את הנר מנר של ישראל מברכים עליו אבל אם הדליק את הנר מנר של נכרי אין מברכים עליו גזירה שאם יבאו לברך על נר שהדליק הנוכרי בשבת ואז אסור לברך עליו והדליק את הנר על נר זה אין צריך לחזור ולברך ואם הנכרי הדליק נר והדליק נכרי אחר את הנר מזה האש לכתחילה יש לחוש לדברי האוסרים ולא יברך אלא עד שידליק הישראל נר אחר מזה ויברך על הנר שידליק הישראל [בזמננו שניתן להדליק אש בקלות כדי לא להכנס לחילוקים איזה נר מותר לברך ראוי לברך רק על נר שהודלק במוצאי שבת על ידי יהודי יח.].

היה הנר בתוך כלי סגור ואפילו בתוך כלי זכוכית אין מברכים עליו עד שיראה גוף השלהבת ממש בלי הפסק [מותר לברך עם משקפיים] ולכן אפילו אם הנר גלוי ומופיע אור הרבה בכל מקום ורק יש בני אדם עומדים בצידו ואינו רואה את שלהבת הנר אינו מברך ואף על פי שרואה את שלהבת הנר צריך שיתקרב לאורו בכדי שיוכל להכיר בין מטבע מדינה זו למטבע מדינה אחרת שמידתם וכמותם שווה וסומא לא יברך, מצוה מן המובחר שיתקרב אל הנר ביותר שיגיע לו האור בשופע מרובה: [טו] כשיברך על הנר יכוף ראשי אצבעותיו הימנים אל תוך כפו ויהי הגודל מכוסה תחת הארבע אצבעות ויהיו נכפפים לפני הנר ולפני האדם עצמו ולא יעשה כנוהגים להסתכל באחרי האצבעות בהיותם בשיטות בלתי כפופים וגם לא יעשה כנוהגים לשים פני האצבעות זקופות כנגד הנר ואחר כך כופפים אותם ולא כאותם שמהפכים פני הכף כלפי הקרקע ואחורי האצבעות שהוא מקום הצפורניים כלי מעלה לשמים(על פי רבינו האר"י) ואף על פי דמותר לברך על נר שומן, חלב מכל מקום על פי הסוד טוב לברך על נר של שעה גם יותר נכון לברך על אבוקה דהיינו שתי נרות שעה קלועים יחד וכנ"י במנהגי רבינו האר"י ז"ל, ומי שהבדיל לעצמו וחוזר ומבדיל לאחרים אף על פי שיוכל לברך להם ברכת ההבדלה לא יברך להם ברכת מאורי האש עד שיש פלוגתא בזה וסב"ל אלא יברכו הם: [ולא יענה המבדיל אמן משום הפסק]

[טז] מי שהשליח ציבור מוציאם ידי חובה יתנו עיניהם בכוס בשעת הברכה ולא יזוזו ממקומם ולא יתעסקו בשום דבר עד שתסתיים ההבדלה [יז] מי ששכח שמיעה ואינו יכול לשמוע ברכת המבדיל משליח ציבור ואין לו יין להבדיל יסתכל בכוס היין שבדי שליח ציבור ואומר ברכת המבדיל ואף על פי שאין אוחזו הכוס בידו שעת הדחק שאני דזה הכרח גדול והמבדיל ישתה הכוס ואין צריך להטעים לאחרים ואם אינו יכול לשתותו יטעמנו מעט וישתהו אדם אחר שכיון עליו[לכתחילה ישתה מלא לוגמו רק המבדיל] ונוהגין לשפוך מעט יין מהכוס על הארץ לסימן טוב וזה יעשה אחר שיתיתו שישאירו בו דבר מועט וקודם שיפוך יטבול ראשי אצבעותיו באלו השמירין ויעבירם על מצחו לחבוב מצוה

[יח] כיון שהגיע ספק חשיכה אסור לאכול או לשתות עד שיבדיל,היה ואוכל מבעוד יום וחשכה לו אין צריך להפסיק אבל אם התחיל לאכול תוך חצי שעה לחשיכה אז אסור לאכול כשיגיע ספק חשיכה עד שיבדיל,[התחיל לפני השקיעה יכול להמשיך לאכול]התפלל ערבית ערבית ויש להזהר שלא יבדיל באמצע הסעודה או באמצע השתיה משום דיש פלוגתא אם יברך בורא פרי הגפן על כוס ההבדלה וכן יש פלוגתא אם צריך לחזור לברך על מה שיאכל מכאן להבא

[יט] אם קבע עצמו לשתיה בלבד כשיגיע ספק חשיכה צריך להפסיק לשתות וכן אם אכל וברך ברכת המזון נאסר לשתות בספק חשיכה ומים מותר ויש מחמירין במים מטעם אחר:

[ך] נמשכה סעודתו עד אחר חשיכה אם דרכו תמיד לברך ברכת המזון על הכוס יברך גם עתה על הכוס אבל בספק חשיכה אפילו אין דרכו תמיד בברכת המזון על הכוס יברך על הכוס ודווקא שדרכו לברך על הכוס בסעודה שלישיה ואפילו מי שאינו נזהר תמיד אם רוצה לברך אין גוערין בו דיש לו על מה לסמוך:

[כא] מבדילים מיושב וכן דעת שולחן ערוך [וכן צריך לנהוג] להראות קביעות כשיוצאים ידי חובת הבדלה ודעת מור"ם שמבדילים מעומד לכבוד המלך שהוא השבת הקדוש שמלוים אותו ודרך ליה מעומד וכן מנהג בגדד ובירושלים עושים לפי מה שמזדמן בין עומדין בין יושבין:

[כב] הנשים יכולים להבדיל לעצמן וגם מי שיצא ידי חובה יכול להבדיל להם וכן נוהגים בבגדד ואם האשה יודעת לברך טוב שתבדיל לעצמה דאין הנשים בני סמכה לשמוע הברכה מתחלה ועד סוף מפי המבדיל:[כשיצא ידי חובה ומוצאי הנשים שהם יברכו בשמים ומאורי האש]

[כג] נאנס ולא הבדיל בליל מוצאי שבת יכול להבדיל עד סוף יום שלישי ולא יברך אלא בורא פרי הגפן על היין ברכת המבדיל יאמר בלי שם ומלכות משום שיש מחלוקת ורק יהיה שם ומלכות בלבד[וישן יכול לברך בשם ומלכות ואם מברך בלי שם ומלכות הוא הפסק ולכן יאמר הגפן בסוף] והבדלה דיום טוב כל שעבר ליל מוצאי יום טוב עבר זמנו[יכול להבדיל גם ביום שלאחר יום טוב עד הלילה כולל]

[כד] אסור לעשות מלאכה קודם שיבדיל והמדיק נר להבדלה כיון שאמר אתה חוננתנו בתפלה מותר להדליק הנר וראוי שיאמר ברכת המבדיל בלי שם ומלכות קודם וכן יעשה אפילו אם לא התפלל עדיין או אם שכח לומר אתה חוננתנו שיאמר ברכת המבדיל בלי שם ומלכות וידליק הנר ואין מדליקין הנר במוצאי שבת אלא עד אחר קדיש תתקבל:

אמרי חכמים: דעתו של רבי יואל טייטלבוים מסאטמר, כפי שמוסר עד ראה: "סח לי מרן, כי הוא מעולם לא הוציא מפיו קללה על שום יהודי, לא בכתב ולא בעל פה. "תחשוב טוב יהיה טוב" כותב רבינו נחמן מברסלב [תורה קצ"ג]. "דע שהמחשבה יש לה תוקף גדול, ואם יחזק ויגביר מחשבתו על איזה דבר שבעולם, יוכל לפעול שיהיה כך, ואפילו אם יחזק מחשבתו מאד שיהיה לו ממון – בודאי יהיה לו, עכ"ל. כתב הרמ"ק רבי משה קורדוברו בספרו אור החמה אף על פי שהשכינה קופצת בשבועה וגוזרת גזרה רעה על בן אדם, עם כל זאת היא נותנת לו זמן קצוב עד הבוקר שאם יכוון בקריאת שמע של שחר – מתבטלת הגזירה של השבועה, והזוהר כותב שהמכוון בקריאת שמע מבטל חוליים

